

NAGY-AJTAI INCZE MIHÁLY.

(1797—1889.)

Nemcsak a magas életkorért, mely keveseknek jut osztályrészül, hanem az azt betöltő munkásságért és egyénisége erősen jellegzett vonásaiért is emlékezést érdemel.

Született Nagy-Ajtán, Erdővidék egy szép fekvésű falujában, mely a protestantismus fennállása óta annyi tanulót adott az iskolának, mint egy helység is alig, s mely oly férfiaknak ringatta bölcsőjét, mint Lázár István és Körmőczy János püspökök, Kovács István történelemíró, Kriza János püspök és költő. Incze egyszerű hivatalnok volt, nem azon a téren működött, mint e férfiak, de ama szellemi érdekek támogatása által, a melyeknek ők voltak a képviselői, nekik méltó társuk. Nevét jóltevés által emelte ki és örökítette meg.

A kolozsvári unitárius főiskolában a gymnasiumot, s a lyceumban a jogot végezve 1823-ban a guberniumhoz ment gyakorlónak. Akkor a közpályán a haladás nem levén oly gyors, mint mai napság, Inczének sokat kellett nélkülöznie, míg az ugynevezett cancellistai álláshoz jutott. Az abszolút kormány idejében, bár többször kinálták, nem vállalt semmiféle hivatalt. 1860-ban a gubernium visszaállításakor fogalmazónak neveztetett ki s e minőségben szolgált egészen a gubernium feloszlataásáig, mikor ministeri titkári czimmal nyugdíjaztatott.

Nem volt nagy fizetése, de értette a titkát, hogyan kell a kevésből megélni és még félre is tenni. A rendszeres takarékoság idővel meghozta szép gyümölcseit, melyekből ő valóban szépen áldozott közczélokra: 1854-ben a kolozsvári nemzeti színháznak adományozott 100 frtot; az unitárius vallásközönség közpénztárának 1856-ban 100 frt; a kolozsvári unitárius ekklezsiának 1845-ben 18 drb. ezüst huszast, ugyanennek leányiskolája megépítésére 1863-ban 50 frtot; a székely-kereszturi középiskola újraépítésére 100 frt; a kolozsvári főiskola ifjusági olvasó egyletének 1868-tól évenként 20 frtot; 1885-

ben a tanári nyugdíj-alapra 1000 frt; a kolozsvári özv. papnék számára nyugdíj-alapul, 600 frtot; a budapesti ekklezsiának 1000 frt; a nagyajtainak 1000 frtot; s végül közvetlen halála előtt a kolozsvári gymnasium olv. egyletének 600 frt; összesen mintegy 5000 forintot. Ezenkívül nem volt oly jótékony czél, melyre, ha megkeresték, adományával ne járult volna.

Tagja volt az uri Casinónak alapítása óta, s a Bölöni Farkas Sándor által alapított gondoskodó társaságnak sok ideig pénztárnoka.

Jellemben erős, hajthatatlan. Rajta a változó idők semmit sem változtattak, mindig ugyanannak maradt. Nemzetét és egyházát hiven szerette és ezt oly módon mutatta meg, mely hasonló állásu embereknek mindig követendő például szolgálhat. --i.

IRODALMI ÉRTESÍTŐ.

Az új védtörvény és utasítás lelkészeket, papnövendékeket, tanítókat és tanító-jelölteket illető szakaszai. Egybegyűjté és magyarázatokkal ellátta Révész Kálmán, a pápai ev. ref. theol. akadémia ny. r. tanára. Budapest, 1889. Író valóban kedves szolgálatot teljesített, midőn a fennevezett illetékes körökre vonatkozó régi törvényeknek érvényen kívül helyzetése folytán, rendszeresen összegyűjté azokat a törvényeket és utasításokat, melyek rájuk nézve folyó évi április 13 óta hatályba léptek s ezeket magyarázatokkal ellátta. A tévedések és sajnos vétségek kikerülésére nézve hasznos utmutató, melyet minden lelkésznek és tanítónak ajánlunk. Ára 30 kr.

Szépírási minták, az elemi iskolák IV. V. és VI. osztálya, továbbá alsófoku ipar- és alsófoku kereskedelmi iskolák számára, magyarázatokkal ellátva, módszertanilag rendezte Vajda Pál, főv. polg. isk. tanár. Budapest. 1889. Az ujonnan megjelent, engedélyezett és általánosan elfogadott szépírási mintákat ajánlhatjuk a közép- és községi iskolákban való felvételre és meghonosításra. Az egyik füzetnek, mely tisztán a magyar írással foglalkozik, ára 15 kr, a másiknak pedig, mely fele részében a németre is kiterjed, ára 20 kr.

A magyarhoni ág. hitv. ev. egyetemes egyház theologiai akadémiajának Értesítője. 1888—1889. Szerkesztette Schneller István, theol. akad. igazgató tanár. Pozsony, 1889. Igen figyelemre méltó az igazgatói jelentésnek „Adatok akadémiaánk történetéhez“ című I. cikkelye, mely híű képét tárja elénk a nemes fáradozásnak és sikeres működésnek. Az akadémia főczélja, hogy lehető és a kor előhaladottságához méltó tudományos színvonalra emelkedjék, mit nagy mértékben előmozdit úgy a theologusok által a soproaniak és eperjesiek társaságában szerkesztett philosophiai folyóirat, a „Gondolat“, valamint a tanárok által kezdeményezett „irodalmi vállalat“ is, mely utóbbi különösen több avatott író szellemi termékeit juttatá a nyilvánosság elé.

A székely-kereszturi m. kir. állami tanítóképző-intézet V. Értesítője az 1887/8. és 1888/9. iskolai évről. Szerkesztette Borbély Sámuel, igazgatótanár. Deés, 1889. A füzet áttekintése után arról győződünk meg, hogy nevezett intézet szükségét sem anyagiakban, sem szellemiekben nem szenved, s